

tionibus impertivit. Ipsa denique virgo, sive coelum, illud minus protulit luminare, quod mundo languescenti remedium plenius contulit salutare, quod, quia solus Deus est, nec ei potest alius coaequari digne sol appellatus est quodam privilegio singulari » (col. 229).

De munere materno quod B. Virgo continua ratione exercet erga membra Ecclesiae, plures textus collegit atque ordinavit. F. PETIT, *An. Praem.*, XIII, 1937, 104-107. Crescentibus necessitatibus animarum, ad ipsam fidentius recurrant fideles : « Quae, si nostrum refflorere florem viderit, senserit et odorem, non negabit surgere et impendere diligentiam gratiorem, et quae suis adulescentulis inventa est misericorditer subvenire, nobis longe miserioribus ampliorem misericordiam dignabitur impertire » (col. 323).

Ex his, succinne relatis, merito haec conclusio deduci potest : In « Commentariis » in Canticum, quae a Praemonstratensibus plus minusve versus aa. 1250-1300 exarata fuerunt, thesauri doctrinae theologicae ac « spiritualis » ditissimi habentur.

J. B. VALVEKENS, O. Praem.

Een greep uit de abdij-bibliotheek van Dilegem.

In de kloosterbibliotheek van de Redemptoristen te Jette, berusten, afkomstig uit de aloude abdij van Dilegem, een aantal boeken, in bruin leder ingebonden, op wier titelblad als op de rugzijde met de hand geschreven staat : « Ex Libris Jos. Jois Vanden Block Can. Praem. Abbatiae Dilig ». Een vijftigtal, een greep uit de oude schatkamer van de abdij ; hoe klein ook het getal in verhouding met wat de boekerij bevatte, toch loont het de moeite ze even te bespreken ; het is interessant en instructief hierover preciese gegevens te bezitten, daar dit de mogelijkheid opent de cultuurwereld van de Dilegemse Norbertijnen beter te leren kennen. Elk objekt uit die verdwenen abdijen heeft een interessante en soms dramatische geschiedenis.

De hand van Jozef Joannes Vanden Block schreef het jaartal aan van de aanwinst : 1769, 1773, 1778 enz.

Geboren te Brussel in 1737 werd hij te Dilegem geprofest in 1760, priester in 1763 ; hij vervulde in de abdij verschillende functies tot aan de suppressie ¹⁾.

¹⁾ J. B. VAN BAVEGEM, *Het Martelaars-Boeck der Belgische Geestelijkheid ten tijde der Fransche Omwenteling*, Gent 1875, blz. 40.

Bij de inval van de Fransen had de abdij reeds heel wat plagerijen te verduren en in 1792 werd haar bestaansrecht bedreigd ; door afpersing van grote geldsommen en op 3 september 1794 door een kapitale belasting van 35 gulden op elk bunder land, verkeerde de abdij in zware geldnood. De 1ste september 1796 werd aan de prior het onteigeningsdekreet voorgelegd, het doodvonnis van de aloude en vermaarde abdij werd hiermede getekend.

De 22 september deed commissaris Marlière de inventaris opmaken van al de roerende en onroerende goederen, de 20ste november 1796 deed hij de deuren van het convent en van de bibliotheek verzegelen ²⁾.

Eindelijk de 10de november (20 Brumaire) moesten al de heren de abdij verlaten ; de enen sloegen op de vlucht en vervoegden de abt, anderen verborgen zich bij kennissen of keerden naar hun familie terug, zoals het geval was van Vanden Block.

Uit de abdij werden de waardevolle werken weggevoerd om naar de Musea te worden overgebracht, terwijl de boeken vervoerd naar het algemeen centraal depot, om er openbaar te worden verkocht.

Hoe zijn die boeken van Dilegem in het klooster van Jette geraakt ? De St Magdalenakapel op de steenweg in de XIIIe eeuw door de Sakbroeders gesticht, werd door de Fransen afgeschaft en tot Staatseigendom gemaakt. Deken Millé deed de eredienst in de kerk opheffen de 26 september 1804 ; de 11 maart 1807 schonk de prefekt van het departement der Dijle de kerk aan de kerkfabriek van de parochiekerk van Coudenberg die er een zondagschool opende. De 18 januari 1819 kocht baron de Man de Hobruge de eigendom en liet de kerk open voor de zondagschool.

In 1841 werd alles aan de Redemptoristen afgestaan, die er een klooster met bibliotheek inrichtten ³⁾. Pater Jan Baptist Pilat ⁴⁾ medestichter van de Belgische provincie der Redemptoristen met pater Frederik von Held, werd de organisator en de eerste rector van het huis van 1841 tot 1844 ; dan minister en rector van 1847 tot 1850. Hij overleed de 8ste juni 1878.

²⁾ M. DE MEULEMEESTER, *Notes d'Histoire Jettoise*, Brussel 1914, blz. 56, 58.

³⁾ Archief C. ss. R. Jette, *Digesta et Chronica Collegii Stae Mariae Magdalenae, Bruxellis*.

⁴⁾ Pilat was geboren te Praag, geprofest in 1823, priester in 1825, gezelschap van de Eerbiedwaardige pater Jozef Passerat.

Hij wijdde al zijn zorgen aan de tijdelijke noden welke zulk een stichting meebrengt, verruimde de bouw en bracht een waardevolle bibliotheek tot stand; de kronieker tekent aan: « Bien des livres indispensables à la formation d'une bibliothèque ecclésiastique et religieuse manquaient. En 1849-50 on s'efforça d'y pourvoir largement et le père Pilat, recteur de la Madelene fit de grands sacrifices à ce sujet » ⁵⁾. Onze oudere paters wisten nog te vertellen dat hij zijn eigen kapitaal edelmoedig inzette voor de vorming van een wetenschappelijk - gedocumenteerde boekerij. Heel wat boeken voortgekomen uit abdijen en kloosters waren in die tijd op de markt bij de antiquairs en wel werken van waarde. Hij moet er ruimschoots van geprofiteerd hebben, want uit alle mogelijke bibliotheken is zijn verzameling gegroeid. De « Ex Libris » duiden nog de oorsprong aan, op de oude infolios.

Wanneer nu in 1904 het Madeleintje werd opgezegd en te Jette een groot nieuw klooster was gebouwd, werd de waardevolle bibliotheek naar Jette overgebracht, waar de werken nog bewaard worden. Onder hen zijn de « Ex Libris Jos. Jois Vanden Block » het talrijkst vertegenwoordigd: werken in folio, in quarto en octavo. We geven de lijst, die voor zich zelf spreekt, getuigt voor het hoog staande intellectueel peil van de Norbertijnerheren van Dilegem. Als bron van hun studie is dit zeker te waarden.

Ex Libris Jos. Jois Vanden Block Can. Praem. Abbatiae Dilig. SURIANUS G., *Vita S. Brunonis Cartusiensis Institutoris primi illustrata*. Bruxellis Typis Godefridi Schovartii. 1639.

SILVIUS P., *Vita S. Guilielmi Eremitae et Confessoris necnon Primicerii Ordinis Guilielmitarum, collectore F. PETRO SILVIO, priore Alostano S. Th. Bacc. Formato. Bruxellae apud Joannem Meerbecium* 1626.

HENRIQUEZ, Guilielmus Aquitanus Cist., *Liber Apologeticus, quo ostenditur S. Guilielmum Benedictinum Cisterciensem non Augustinianum fuisse*. Actore P. CHRYSOTOMUS HENRIQUEZ HORTENSI, Ord. Cist. Historiographo. Bruxellae, apud Joannem Meerbecium 1626.

JANSSENBOY, *Vita S. P. Dominici Ordinis Praedicatorum Fundatoris, Auctore R. P. NICOLAUS JANSSENBOY ejusdem Ordinis in Con-*

⁵⁾ Archief C. ss. R. Jette, *Chroniques de la maison*, Chap. XX « La Bibliothèque ». Op al die boeken staat nog het etikette van het oud Madeleintje, naast het Ex libris van Vanden Block.

- ventu Antverpiensi. Antverpiae apud Henricum Aertssum 1628.
- AN. *La Vie de Dom Barthélémi des Martyrs*, religieux de l'Ordre de S. Dominique en Portugal. Nouvelle édition. A Liège, chez Jean François Broncort, proche du marché, 1697.
- GODEAU, *La vie de S. Charles Borromée*, Cardinal du titre de Sainte Praxède Archevêque de Vence. Bruxelles chez Gillis Tserstevens, vis-à-vis des FF. Dominicains 1684.
- WIELENS, *Het Leven van den Glorieusen Martelaer Joannes Nepomucenus beschreven* door P. JOSEPH WIELENS, priester der Societeit Jesu. 't Antwerpen bij Jacobus Bernardus Jouret, in de corte Nieuw-straet in 't Gulden Vlies 1738.
- VAN DEN HOUKE, *Het Leven van de Nederlandsche Susanna of Geneveva, Huysvrouw van den Doorlugtigsten Palatyn Sifridus*. Vol van Godvruchtige leeringen om te bewijzen de wonderlijke Voorzigtigheid Gods, seer nut voor alle Staeten. Gemaect in 't Fransch door den Eerw. P. RENATUS DE CERIZIERS en vertaelt in 't Nederduytsch door den Eerw. P. CAROLUS VAN DEN HOUKE, priester der Societeit Jesu. 't Antwerpen te koop tot Brussel by J. B. Jorez in de Boterstraet 1758.
- ESTIUS, *Historiae Martyrum Gorcomiensium maiori Numero fratrum Minorum qui pro fide Catholica a perduellibus interfecti sunt anno Domini M. D. L. X. X. II. Libri Quatuor*. Actore GUILIELMO ESTIO S. Theol. Doct. et in Acad. Duac. Professore Duaci. Ex officina Balthazar Belleri Typographie jurati sub Circino aurea. Anno 1603.
- STAPLETONIUS, *Tres Thomae seu Gestas S. Thomae Apostoli, S. Thomae Archiepiscopi Cantuarensis et Martyris, Thomae Mori Angliae quondam Cancellarii*. Auctore THOMAE STAPLETONO, Anglo S. Theol. Doctore. Coloniae Agrippinae sumptibus Bernardi Gualteri, Anno MDCXII.
- ORSI Aug., *Dissertatio Apologetica pro Sanctarum Perpetuae, Felicitatis et Sociorum Martyrum, Orthodoxia adversus Samuelem Basnagium*. Auctore R. P. JOSEPHO AUGUSTINO ORSI O. P. Florentiae ad Sanctum Marcum Sac. Theol. Lectore ; accedit Francisci Castelionensis, Martyrium Antonianum. Florentiae 1728, Typis Bernardi Paperini.
- STILTINGUS, *Acta SS. Januarii episcopi, Desiderii lect. Eutuchis vel Eutychetis et Acutii Martyrum Puteolis in Campania Felice commentario et Notationibus illustrata* a JOANNE STILTINGO, e Soc.

- Jesu presb. Theolog. Antverpiae apud Bernardum Albert Vander Plassche 1757.
- VAN LOO, *De Levens der Heylige van Nederland met een kort begrip hoe het Evangelie eerst in Nederland begoet heeft, voortgegaan is en tot dese tijden gebleven*. Getrocken en bijeen vergaedert uyt de geloofwaardigste Schrijvers door heer ADRIANUS VAN LOO, Priester. Verdeelt in twee Deelen. Te Ghendt bij d'Erfgenamen van Maximiliaan Graet, in den Engel 1705.
- CURTIVS, *Virorum illustrium ex Ordine Eremitarum D. Augustini Elogia cum Singulorum expressis ad vivum iconibus*. Auctore F. CORNELIO CURTIVS ejusdem Ord. Historiographo et Diffinitore generali. Antverpiae apud Joannem Cnobbarum 1636.
- FOPPENS, *Bibliotheca Belgica sive Virorum in Belgio Vita, scriptisque Illustrium, Catalogus librorum nomenclatura*; Curia et studio JOANNIS FRANCISCI FOPPENS, Bruxellis S. T. L. Metrop. ac Primat. Ecclesiae Mechliniensis Can. Graduati ac Paenitentiarum. Apud Petrum Foppens 1739, Tomus primus, Tomus secundus.
- LANDMETER, *De Vetere Clerico Monacho Libri tres. Continent veterem eorum habitum, Victum et Disciplinam, honorem et Exemptionem*. Auctore F. LAURENTIO LANDMETER, S. T. L. ac Ordinis Praemonstratensis, in Coenobio S. Mariae de Tongerlo Regulari Canonico. Antverpiae apud Joannem Cnobbaert Anno 1635.
- LOUVIUS MOLANUS, *Militia Sacra Ducum et Principum Brabantiae*. Auctore JOANNE MOLANO, in Academia Lovan. Doctore. Adiectae sunt ad hujus Historiae Illustrationem Annotationes M. Petri Louvii Sylvaeducensis. Antverpiae ex officina Plantiniani 1591.
- VERSTOCK, *Vitae ac Res Gestae Principum ac Ducum Brabantiae*, Auctore F. GASPARO VERSTOCK, Religioso Abbatiae Sti Bernardi prope Antverpiam. Amstelodami apud Fredericum Van Metelen 1681.
- AN. *Histoire des Révolutions des Pays-Bas. Depuis l'an 1559 jusques à l'an 1584*. A Paris chez Briasson, Rue Saint-Jacques 1727.
- CORONELLI, *Mémoires Historiques et Géographiques du Royaume de la Morée Nègrepoint et des Places maritaines jusques à Thessalonique*. Receuillis et enrichis de Cartes des Païs et des Plans des Places. Par P. M. CORONELLI, Géographe de la République de Venise, traduit de l'Italien. Amsterdam 1686 chez Wolfgang, Waesberge, Boom et van Someren.
- KOLB, *Compendium Totius Orbis partim Geographicum partim Genealogicum partim Historicum Juri praesertim S. A. Publico*

- accomodatum*. Auctore P. GREGORIO KOLB, Societatis Jesu, Georgii Schlütter et Martini Happach. Rotwilae, Typis Joannis Georgii Kennerknecht 1726 dlx.
- AN. *Beschrijving van de Stad Aken mitsgaders van alle desselfs Fonteynen en Minerale Wateren en Baden, so in, als om deselve Stad gelegen. Als ook van alle desselfs Heerlijke Gebouwen en aengenaeme Gesigten, Vercierd met curieuse Figuren*. Gedrukt op Ordre van de Wel. ED. GROOT Agtb. Raad en Magistraet der voorsz. Stad. Bij Joh. du Vivie 1727.
- MIRAEUS, *Ordinis Praemonstratensis Chronicon in quo Coenobiorum istius Instituti per Orbem Christianum Originem, viri item Sanctitate scriptisque illustres fideles recensentur*. AUBERTUS MIRAEUS, Bruxellensis S. Th. Licent. Can. et Sigillifer Antverp. ex variis scriptoribus contexuit. Coloniae Agrippinae Sumptibus Bernardi Gualteri, Anno 1613.
- MIRAEUS, *Notitiae Episcopatum Orbis Christiani. In qua Christianae Religiosis Amplitudo eludet*. Libri V. Auctore MIRAEI AUBERTI, Bruxellensis S. Th. Licent. Can. et Sigillifer, Antverpiae publicabat. Antverpiae Ex Officina Platiniana 1613.
- AN. *Apologie de l'Institut des Jésuites*. Nouvelle édition corrigée 1763 2 dl.
- LATOMUS, *Corsendonca sive S. Augustini de Corsendoncq Origo et Processus*, auctore JOANNE LATOMO, Throni Mariani juxta Herentaliam Coenobiercha. Joan. Hoybergeius S. T. B. T. prior Corsendoncanus nunc primum edidit, continuavit, Notationibus illustravit. Antverpiae apud Hieronimum Verdussium 1644.
- AN. *Histoire de l'Abolition de l'Ordre des Templiers*. A Paris chez Belin, rue Saint-Jacques 1779.
- JANSENIUS, *Cornelii Jansenii Episcopi Yprensis*, in Academia Lovaniensi S. Theol. quondam Professori, *Pentateuchus sive Commentarius in Quinque Libros Moysis*. Lovanii Typis Martini Hullegerde anno 1681.
- JANSENIUS, *Cornelii Jansenii Leerdamensis* S. Th. Doct. et Prof. Lovaniensis, Episcopi Yprensis, *Tetrateuchus sive commentarius in Sancta Jesu Christi Evangelia*. Bruxellis sumptibus Francisci Tserstevens 1699.
- TOURNEMINIUS, *Menochii Doctoris Theologi Commentarii Totius S. Scripturae*. Ex optimis Quibusque Auctoribus collect. Editio nova. Huic diligenter P. Tourneminio recognita accessit supplementum, quo continetur quidquid ad plenam Sacrae Scripturae

- intelligentiam facile parandum desiderabatur. Avione. 1768 IV dl.
- HUETIUS, *Petri Danielis Huetii Episcopi Abrinceuni Demonstratio Evangelica ad Serenissimum Delphinum*. Ed. tertia, recognita, pluribusque mendis expurgata. Venetiis 1765 II dl.
- DAVID, *Occasio, Arrepta, Neglecta ; Hujus Commoda ; illius Incommoda*. Auctore R. P. JOANNE DAVID, Societatis Jesu Sacerdotis. Antverpiae, ex Officina Plantiniana, apud Joannem Moretum 1605.
- CRASSET, *Le Douce et Sainte Mort*, par le R. P. JEAN CRASSET de la Compagnie de Jésus, Nouvelle édition. A Bruxelles chez Pierre Foppens 1739.
- LANGUET, *Verhandelinge van het Betrouwen op de Bermhertigheudt Godts*. In 't Fransch beschreven door Syn Doorlugtighste Hoogheerdegheyd JOANNES-JOSEPHUS LANGUET, Bisschop van Soissons, vertaelt uyt den Nieuwen Druck door P. ANTONIUS LEFEBURE, Definitor en Jubilaris van het Order der Minimien. Tot Brussel bij Philippus Joseph Lemmens 1756.
- MOLANUS, *Joannis Molani, Doctoris Theologi Lovan. Bibliotheca Materialium, quo, a quibus auctoribus, tum antiquis, tum recentioribus sint pertractae*. Accedunt Catalogi Duo : I Catholicarum S. Scripturae Interpretum, Biblicorum librorum Ordo. II Scholasticorum Theologorum in Div. Thomae Aquinatis Summam. Coloniae Aggrippinae apud Joannem Kinchium sub Monocerate 1618.
- AN. *Historie van de Alderheyligste Maget en Moeder Godts Maria onder den By-naem van Bystant*. Geeert in haer publieke Stadscapelle binnen de Princelyke Stadt Brussel ; Opheldering en Redeneringe over het begin des Christi Geloof in Spagnien en over het Graf van S. Jacob in Galliciën. Tot Brussel bij Franciscus Tserstevens 1764, Stads-Drucker in de Berg-Straet. Met de hand werd door de schrijver, rektor van de kapel als opdracht neergeschreven : « Reverendiss. ac Ampliss. Dominum Joan. Bapt. Van den Daele abbatem Diligemiem. enixe rogat hujus Historiae Scripta, quondam ad D. V. Auxilatricem Rector, ne dedignetur hoc Exemplar ex ejus manu benevolo suscipere ob rationem eorum quae narrantur in » : « Verhael van den Honderd. Vijftig. jagen Jubilé ». Pag. LXXXVII, LXXIX, LXXX » ⁶⁾.

⁶⁾ Joannes Bapt. Van den Daele was abt van 22 april 1771 tot 18 september

- AMORT, *De Origine, Progressu, Valore ac Fructu Indulgentiarum necnon ad eas lucrandas requisitis. Accurata Notitia, Historica, Dogmatica, Polemica, Critica*. Authore D. EUSEBIO AMORT, canonico Regulari Lateranensi in Canonica Pollingana Professo, Theologo. Augustae Vindelicorum et Graecii. Sumptibus Philippi ac Martini Veith et Fratris Joannis Haeredum (In Folio).
- MOLANUS, *De Historia SS. Imaginum et Picturarum pro vero earum Usu contra Abusus, Libri Quatuor*. Auctore JOANNE MOLANO, Regio Theologo et Cive Lovaniensi ejusdem Oratio de Agnus Dei et alia quaedam. Joannis Natalis Paquot recensuit, illustravit, supplevit. Lovanii, Typis Academicis 1771 (in Quarto).
- GAVANTUS, *Thesaurus Sacrorum Rituum* ab A. R. D. BARTHOLOMEO GAVANTO, Congregationis Cleric. Regul. S. Pauli Sac. Rit. Congreg. Consultore; Novisque Observationibus et Additionibus Cajetani Mariae Merati, Clerici Regul. ejusdem Sac. Rit. Congreg. Consultoris. Tomus I pars 1a. Tomus I, pars altera. Tomus secundus, pars 1a. Tomus secundus, pars altera et ultima. Romae ex Typographia Vaticana, apud Joannem Mariam Henricum Salvioni 1737 (in Quarto).

Pr. JANSSENS, C. SS. Red.

A propos d'un membre de la famille Van Beethoven à l'abbaye d'Averbode.

Dans un article, publié en 1959, A. Malcorps dresse la généalogie de la famille Van Beethoven ¹⁾. Parmi les membres de la branche anversoise, on rencontre un chanoine prémontré de l'abbaye d'Averbode ²⁾. Il s'agit de Jean Chrysostome Van Postel, fils de Balthasar Van Postel, doyen de la corporation des ouvriers diamant-

1789; overleden aan waterzucht en begraven buiten de abdij op het kerkhof te Jette. P. DE MEULEMEESTER, o. c., blz. 52.

De abten van Dilegem luisterden de grote plechtigheden ter ere van O. L. V. van Bijstand op in 1773 en prelaat Van den Daele zelf pontificeerde bij de plechtige sluiting van het Jubilé in 1774.

¹⁾ A. MALCORPS, *Duizend Van Beethovens*, dans *Eigen Schoon en De Brabander*, XLII, 1959, p. 1-15, 118-129, 195-211, 311-330, 370-396, 443-459.

²⁾ A. MALCORPS, *art. cit.*, p. 124-125. Cfr. L. GOOVAERTS, *Ecrivains, artistes et savants de l'ordre de Prémontré*, t. II, 4, p. 310, Bruxelles 1906.